

Regionledningskontoret
Anna Lindberg

2020-12-18

Dnr: RUN 2020-332

Näringsdepartementet
Dnr N2020-02875

Yttrande över Utkast på delar av Partnerskapsöverenskommelsen för perioden 2021-2027

Region Östergötland har beretts möjlighet att yttra sig över remissen ”Utkast på delar av Partnerskapsöverenskommelsen för perioden 2021-2027”.

Val av politiska mål

Ett smartare Europa genom innovativ och smart ekonomisk omvandling
Region Östergötland saknar tydliga skrivningar om insatser för smart specialisering inom politiskt mål 1. Enligt EU-kommissionens rekommendationer (Landrapport Sverige 2019, bilaga D) lyfts särskilt vikten av att uppmuntra utveckling och genomförande av skräddarsydda system för smart specialisering såväl regionalt (på programnivå) som nationellt, samt att främja ytterligare internationellt och regionalt samarbete inom ramen för smart specialisering. EU-kommissionen konstaterar också att Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) bör kunna skapa möjligheter för regionala aktörer att utvecklas genom smart specialisering och därmed röra sig mot ökad internationalisering, innovationskraft och excellens. Kommissionen pekar också på vikten av att främja samordning mellan strategierna för smart specialisering och nationella partnerskapsprogram för innovation samt andra relevanta strategier (särskilt EU-strategin för Östersjöregionen) och andra länder såväl i Europa som utanför. Genom arbetet med smart specialisering och deltagandet i europeiska värdekedjor, kan regional nivå vara med och lösa samhällsutmaningar och därmed bli en stark innovationsaktör på EU-nivå.

Vidare noterar Region Östergötland att det saknas skrivningar vad gäller EU-kommissionens tydliga rekommendation om behovet av investeringar för att utveckla färdigheter för smart specialisering, strukturomvandling och entreprenörskap. Detta ska ske i samverkan med åtgärder för livslångt lärande inom politiskt mål 4 Ett mer socialt Europa (Europeiska socialfonden, ESF+).

Ett grönare och koldioxidsnålare Europa

Region Östergötland anser att beskrivningen av politiskt mål 2 vad gäller Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) bör kompletteras med ett förtydligande om att fiskerinäring omfattar både fiske och vattenbruk. Detta

Regionledningskontoret
Anna Lindberg

2020-12-18

Dnr: RUN 2020-332

tydliggörs i avsnittet om EHFF under avsnittet Val av policies, koordinering och komplementaritet, men bör även framgå i beskrivningen av politiskt mål 2 under avsnittet Val av politiska mål.

Ett mer socialt Europa

Region Östergötland saknar tydliga skrivningar i politiskt mål 4 vad gäller investeringar för att utveckla färdigheter inom smart specialisering. Enligt EU-kommissionens rekommendationer (Landrapport Sverige 2019, bilaga D) är detta ett område som Sverige bör fokusera på under kommande programperiod. Inom programmet Östra Mellansverige (ÖMS) har denna fråga hanterats både inom ERUF-programmet samt ESF handlingsplan. Region Östergötland förutsätter att skrivningarna i partnerskapsöverenskommelsen kommer att kompletteras när innehållet i samtliga operativa program och planer är klart.

Region Östergötland har inga särskilda kommentarer vad gäller skrivningarna i övriga politiska mål. Det som framgår av beskrivningarna i partnerskapsöverenskommelsen hanteras inom ÖMS framtagna ERUF-program och ESF handlingsplan.

Fonden för en rättvis omställning

Enligt Tillväxtverkets förslag kommer inte Östergötland att omfattas av Fonden för en rättvis omställning (FRO) och därför lämnas inga inspel gällande denna fond.

Val av policies, koordinering och komplementaritet

Sammanfattning av val av policies och huvudsakliga resultat för varje fond som omfattas av Partnerskapsöverenskommelsen

Region Östergötland anser att beskrivningen av valda strategier och förväntat resultat för respektive fond är relevant.

Samordning, avgränsning och komplementaritet mellan fonderna

Region Östergötland ser inga problem med samordning, avgränsning och komplementaritet mellan fonderna som omfattas av Partnerskapsöverenskommelsen.

Komplementaritet och synergier mellan fonderna som omfattas av Partnerskapsöverenskommelsen och andra EU-instrument

När det gäller komplementaritet och synergier mellan de fonder som omfattas av Partnerskapsöverenskommelsen och andra EU-instrument anser Region Östergötland att skrivningarna i partnerskapsöverenskommelsen bör kompletteras med följande EU-instrument och övriga finansieringsmöjligheter:

- **Interreg-programmen**

Interreg är det instrument inom sammanhållningspolitiken som utformats för att lösa utmaningar som överskrider administrativa gränser och kräver gemensamma lösningar över region- och nationsgränser. Syftet är att minska gränsers påverkan för att främja en harmoniserad ekonomisk, social och kulturell utveckling i unionen som helhet. Det finns stora möjligheter till fonsdsamverkan mellan de interregionala samarbetsprogrammen (Interreg) och ERUF och ESF+, då flera av målen inom Interreg överensstämmer med valda mål inom ERUF och ESF+.

Insatserna ska ha sin grund i en gränsöverskridande analys och bidra till internationella mervärden och nya kunskaper, metoder och gemensamma resultat via interregional samverkan. Övergripande för alla Interreg-program i kommande programperiod är ett ökat fokus på energi, miljö och klimatprojekt och här finns möjligheter till synergier med ERUF och ESF+. Interreg-programmen kan komplettera ERUF inom bland annat stödinsatser till små och medelstora företag i form av exempelvis exportfrämjande insatser eller metoder för hållbar affärsutveckling. Interregprogrammen omfattar även insatser kopplat till cirkulär ekonomi och minskning av koldioxidutsläpp som tillsammans med ERUF kan stödja övergången till en konkurrenskraftig, mer cirkulär och miljövänlig ekonomi. Interreg kan även komplettera ESF+ gällande kompetensutveckling, matchning på arbetsmarknaden, social inkludering samt åtgärder som syftar till att få fler i anställning. Med tanke på de stora likheterna vad gäller tematisk inriktning bör Interreg-programmen lyftas fram i partnerskapsöverenskommelsen.

- **Transnationell komponent (TNK)**

Denna komponent gör det möjligt att i ett pågående regionalfondsprojekt ansöka om ett tilläggsprojekt, en så kallad transnationell komponent, som ska tillföra mervärde och stärka ursprungsprojektet i samarbete med parter i andra länder. I nuvarande programperiod har TNK enbart omfattat länder kring Östersjön, men i kommande program avses TNK breddas till samtliga länder i Europa. Partnerskapsöverenskommelsen behöver kompletteras med en beskrivning av hur denna komponent bör tillämpas och vilket mervärde den förväntas ge i projektgenomförandet.

- **Interregionala innovationsinvesteringar (I3)**

Interregionala innovationsinvesteringar (I3) är nära kopplat till smart specialisering och syftar till att stimulera utvecklingen av europeiska värdekedjor. Instrumentet möjliggör finansiering för samverkan mellan aktörer i europeiska regionala innovationsekosystem. I3 kan komplettera ERUF exempelvis gällande kommersialisering av piloter inom bland annat smart specialiseringsplattformarna, men även test och implementering av nya innovationer, och detta bör tydliggöras i partnerskapsöverenskommelsen.

Regionledningskontoret
Anna Lindberg

2020-12-18

Dnr: RUN 2020-332

- **EU4Health**

EU:s nya hälsoprogram EU4Health fokuserar bland annat på att stärka ländernas hälso- och sjukvårdssystem genom bland annat digital omställning och digitala innovationer, vilket har en tydlig koppling till insatser i politiskt mål 1 Ett smartare Europa. EU4Health fokuserar också på hälsofrämjande insatser (koppling till den åldrande befolkningen) och även tillgänglighetsfrågor (socioekonomiska eller kulturella aspekter till varför vissa grupper inte söker vård) vilket också har koppling till insatser inom ESF+. Hur dessa fokusområden inom EU4Health kan komplettera insatser inom ERUF och ESF+ bör beskrivas i partnerskapsöverenskommelsen.
- **Horisont Europa**

EU:s forsknings- och innovationsprogram Horisont Europa är beskrivet i partnerskapsöverenskommelsen. Beskrivningen bör dock kompletteras med information om programmets nya angreppssätt, så kallat "missions", dvs strategiskt riktade forsknings- och innovationssatsningar som syftar till att fokusera resurser till samhällsutmaningar som kräver innovativa lösningar, något som ligger i linje med ERUF-programmet. Flera "missions" har tydliga kopplingar till både ERUF och EHFF (klimatförändringar och samhälllig transformation, hav, kuster och inlandsvatten, klimatneutrala och smarta städer, markhälsa och livsmedel). Den tredje pelaren i Horisont Europa, "öppen innovation", fokuserar på Europeiska innovationsekosystem som kan komplettera ERUF gällande innovationsekosystem och interregionala partnerskap inom exempelvis de tematiska smart specialiseringsplattformarna. I partnerskapsöverenskommelsen behöver det tydliggöras hur dessa delar knyter an till motsvarande insatsområden i ERUF.
- **Partnerskapsprogrammen**

EU:s nya partnerskapsprogram har fokus på hälsa, digitalisering, industri och rymd, klimat, energi och mobilitet, samt livsmedel, bioekonomi, naturresurser, jordbruk och miljö. Partnerskapsöverenskommelsen bör därför beskriva synergier mellan insatser finansierade av ERUF och dessa program.
- **RRF**

Faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF) omfattar 40 miljarder kronor som ska gå till långsiktiga investeringar och insatser under perioden 2021-2023 med fokus på grön och digital omställning. Sveriges fem fokusområden ligger nära de insatser som planeras inom ramen för ERUF och ESF+, vilket innebär att RRF-medlen kommer att påverka genomförandet av ERUF och ESF. Det finns därför stor risk för överlappningar och intern konkurrens, vilket kan påverka effektiviteten i genomförandet. EU-kommissionen har påtalat denna risk vid flera tillfällen och uppmanat Sverige att noga koordinera olika

Regionledningskontoret
Anna Lindberg

2020-12-18

Dnr: RUN 2020-332

finansieringsinstrument för att uppnå en effektiv användning av medlen. RRF har hittills hanterats av nationell nivå utan transparens eller dialog med regionalt utvecklingsansvariga, och det är därför av största vikt att partnerskapsöverenskommelsen redogör för hur denna koordinering kommer att säkerställas för att undvika överlappningar.

- **Nationella initiativ**

I nuvarande programperiod har det varit en utmaning att nå rätt målgrupper vad gäller insatser för att främja en koldioxidsnål ekonomi. Nationella insatser och medel till liknande insatser inom detta område skapade en intern konkurrens som inte bidrog till effektiv användning av EU-medlen. Det är därför viktigt att partnerskapsöverenskommelsen även beskriver hur EU:s instrument kan komplettera planerade nationella initiativ.

Vad gäller komplementaritet och synergier mellan olika fonder och program vill Region Östergötland påminna om att EU-kommissionen vid ett flertal tillfällen under det senaste året betonat vikten av noggrann koordinering för Sveriges del. Under kommande period finns en rad olika fonder och program tillgängliga. För att undvika en situation där medel riskerar att konkurrera ut varandra är det avgörande att nationell nivå lägger pusslet av tillgänglig finansiering för att säkerställa komplementaritet och en effektiv användning av både EU:s instrument och nationella medel. Partnerskapsöverenskommelsen bör därför kompletteras med ett tydliggörande om hur denna koordinering ska säkerställas.

Övriga kommentarer

Region Östergötland anser att partnerskapsöverenskommelsen även bör kompletteras med en beskrivning av följande EU-strategier:

- **Den gröna given**

EU:s nya tillväxtstrategi, den gröna given, syftar till att ställa om EU till ett rättvist och välmående samhälle med en modern, klimatneutral och konkurrenskraftig ekonomi 2050. Fokus på den gröna omställningen ska genomsyra alla EU:s fonder och program, och därför är det av stor vikt att visa på hur denna strategi kommer att göra avtryck på kommande programperiod.

- **EU:s strategi för Östersjöregionen**

En förutsättning för implementeringen av EU:s strategi för Östersjöregionen (EUSBSR) är en väl fungerande flernivåsamverkan. Många av de utmaningar som Östra Mellansverige står inför är gränsöverskridande i sin natur, där både lokal, regional och nationell nivå behöver delta i arbetet för att nå strategins mål; rädda havsmiljön, sammanlänka regionen och öka välbefindandet. EUSBSR ger vägledning i val

Regionledningskontoret
Anna Lindberg

2020-12-18

Dnr: RUN 2020-332

av insatser och möjliggör för det regionala strukturfondsprogrammet att möta gemensamma utmaningar i makroregionen.

Gällande processen kring utarbetandet av partnerskapsöverenskommelsen och framskrivandet av program och handlingsplaner kan Region Östergötland konstatera att lärdomarna från föregående process inför nuvarande programperiod inte fått genomslag. Syftet med partnerskapsöverenskommelsen är att bilda ett partnerskap med relevanta aktörer som tar fram en strategi som ska styra hur fonderna som omfattas av överenskommelsen ska användas effektivt under kommande programperiod. Tanken är att den ska vara vägledande för regionernas programmeringsarbete. Detta har nationell nivå återigen inte lyckats uppnå på grund av att arbetet med partnerskapsöverenskommelsen kommit igång för sent. Förankring och dialog sker nu efter det att regionerna färdigställt sina program och planer vilket är olyckligt. Förhoppningsvis blir de regionala programmen inte föremål för samma omfattande revideringar som föregående tillfälle.

Enligt delegation för Region Östergötland

Richard Widén
Regionutvecklingsdirektör